

5. Мурза Т.А. Реклама в женских журналах как социально-психологический феномен / Т.А. Мурза // Вестник МУ. Серия 18. Социология и политология. – М. : МГУ. – 2001. – № 3. – С. 106-112.
6. Черменская С.М. Роль глянцевого журнала в формировании гендерных стереотипов современной женщины / С.М. Черменская // Вестник МУ. Серия 10. Журналистика. – 2006. – № 6. – С. 16 – 19.
7. Драгунский В.В. Цветовой личностный тест / В.В. Драгунский. – Минск : Харвест : М. : АСТ, 2002. – 445 с.
8. Д'яков С.І. Колірна проекція у психосемантичній діагностиці суб'єктності / С.І. Д'яков // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – № 2. – С. 12 – 14.
9. Люшер М. Цветовой тест Люшера / Люшер М.; [пер. с англ. С.К. Николовой]. – СПб. : Сова, М. : Эксмо-Пресс, 2002. – 191 с.
10. Василевич А.П. Цвет и названия цвета в русском языке / А.П. Василевич, С.Н. Кузнецова, С.С. Мищенко. – М. :URSS, 2005. – 289 с.
11. Кульпина В.Г. Лингвистика цвета : Термины цвета в русском и польском языках / Факультет иностранных языков им. М.В. Ломоносова / Валентина Григорьевна Кульпина. – М. :Моск. Лицей, 2001. – 471 с.- (Библиотека журнала «Русский филологический вестник», т. 38).
12. Лукьянова Е.В. Особенности перевода слов-цветообозначений в рекламном тексте [Электронный ресурс] / Е.В. Лукьянова. – Режим доступа : <http://www.Lomonosov-msu.ru> 2007/10/Lukyanova. pdf.
13. Ус Ю.Н. Семантические типы цветообозначений современных русского и немецкого языков (на материале текстов рекламы) / Ю.Н. Ус // Матеріали міжвузівської наукової конференції молодих учених «Актуальні дослідження іноземних мов і літератур» 13-14 лютого 2003 р. – Донецьк : ДонНУ, 2003. – С. 298-300.
14. Печенникова Л. В. Цветообозначения в рекламном дискурсе : На материале англо-американской и российской рекламы предметов быта : дисс. ... канд. филол. наук:10.02.19 / Печенникова Л.В. – Саратов, 2006. – 264 с.
15. Гришков В.В. Символы. Атрибуты: Цвет. учеб. пособ. / В.В. Гришков. – СПб.: Изд-во Спб ГАТИ, 2006. – 131 с.– (Гос. академия театрального искусства).
16. Maerz A., Paul M. R. A Dictionary of color. – New York, 1930. – 326 p.
17. Айсмен Л. Дао цвета / Литрис Айсмен; [пер. с англ. Т.Новиковой]. – М. :Эксмо, 2010. – 176 с.
18. Медведева Е.В. Рекламная коммуникация / Е.В. Медведева. – М. :Едиториал УРСС, 2003. – 279 с.
19. Словарь современного русского литературного языка: В 20 т. – Т. 2 / АН СССР, Ин-т рус. яз. – М. :Русский язык, 1987. – 988 с.
20. Longman Dictionary of Contemporary English. – New edition. For Advanced Learners : Pearson Education Limited, 2012. – 2081p.
21. Мерзлякова А.Х. Типы семантического варьирования прилагательных поля «Восприятие» : (На материале английского, русского и французского языков) / А.Х. Мерзлякова. – М. :УРСС, 2003. – 352 с.
22. Словарь русского языка / С.И.Ожегов; Под общ. ред. проф. Л.И. Скворцова. – М. Мир и образование, 2007. – 640с.

УДК 811.111:81'373.7(94)

ЗБЕРЕЖЕННЯ БРИТАНСЬКИХ АРГОТИЗМІВ І УТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ЇХНІЙ ОСНОВІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ АВСТРАЛІЇ

Жукова Н. М., к. філол. н., доцент

Запорізький національний технічний університет

У статті викладено результати дослідження участі британських арготизмів, транспортаних в Австралію на межі XVIII – XIX століть, у процесі адаптації англійського лексикону до нових умов функціонування. Проаналізовано способи і засоби морфологічної та семантичної деривації. Розглянуто трансформації в конотативному компоненті значення та шляхи поповнення фразеологічного фонду англійської мови Австралії. Визначено чинники, що сприяли збереженню та адаптації одиниць аргю.

Ключові слова: адаптація, арготизм, денотативний компонент значення, інновація, конотативний компонент значення, морфологічна деривація, семантична деривація, похідна, трансформація, фразеологізм.

Жукова Н. М. СОХРАНЕНИЕ БРИТАНСКИХ АРГОТИЗМОВ И ОБРАЗОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ НА ИХ ОСНОВЕ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ АВСТРАЛИИ / Запорожский национальный технический университет, Украина.

В статье изложены результаты исследования участия британских арготизмов, транспортированных в Австралию на рубеже XVIII – XIX столетий, в процессе адаптации английского лексикона к новым условиям функционирования. Проанализированы способы и средства морфологической и семантической деривации. Рассмотрены трансформации в коннотативном компоненте значения и пути пополнения фразеологического фонда английского языка в Австралии. Выделены факторы, способствовавшие сохранению и адаптации единиц арготизма.

Ключевые слова: адаптация, арготизм, денотативный компонент значения, инновация, коннотативный компонент значения, морфологическая деривация, семантическая деривация, производная, трансформация, фразеологизм.

Zhukova N. M. PRESERVATION OF BRITISH ARGOT WORDS AND FORMATION OF INNOVATIONS ON THEIR BASIS IN THE ENGLISH IN AUSTRALIA / Zaporizhzhia National Technical University, Ukraine.

In the article the results of the study of the way in which the British argot words transported to Australia on the border of the XVIIIth – XIXth centuries participated in the process of the English lexicon adaptation to the new conditions of functioning are presented. The ways and means of morphological and semantic derivation are analyzed. The transformations in the connotative component of the meaning and ways of enlarging the phraseological stock of the English in Australia are considered. The factors conducive to the preservation and adaptation of the argot words are determined.

Key words: adaptation, argot word, denotative component of the meaning, innovation, connotative component of the meaning, morphological derivation, semantic derivation, derivative, transformation, phraseologism.

Розуміння мови як засобу збереження досвіду та національної ідентичності дозволяє простежити зміни суспільної свідомості і людства загалом, і окремих спільнот. У мові відбиваються факти соціально-історичного розвитку певного етноколективу. Так, в англійській мові Австралії залишився слід міграції субкультури носіїв британського арготизму на П'ятий континент на межі XVIII – XIX століть. Вони заклали основи австралійської англосмовної культури, відіграли суттєву роль у формуванні нової мовної системи.

У працях, присвячених австралійському варіанту англійської мови, відзначено збереження перенесених арготизмів [5, с. 14; 10, с. 308-311; 12, с. 13-14; 7], проте адаптація трансплантованих одиниць вимагає аналізу, чим і продиктована *актуальність* цієї роботи. Хоча поза межами лексикону англійської мови Австралії залишилися понад 80,0 % арготизмів, спостерігаємо спадкоємність лінгвокультури арготизму, що проявилася в збереженні трансплантованих одиниць та їхньому подальшому розвитку. Більшість інновацій, утворених від соціолектизмів, зберігається в активному прошарку системи австралійського варіанта англійської мови (81,2 %). При встановленні дериваційного зв'язку між арготизмом і австралізмом ми брали до уваги лексикографічні маркери *Br. cant* “British cant”, *Br. slang* “British slang”, а також посилання на глосарій арготизму [11] в словнику австралійського варіанта англійської мови, укладеному за історичними принципами [4].

Наукова новизна розвідки полягає в тому, що в ній простежено лінгвокультурну спадкоємність субкультури арготизму в англійській мові Австралії шляхом аналізу залучення колишніх арготизмів до процесів морфологічної та семантичної деривації, фразеологізації.

Мета статті – встановити потужність участі британських арготизмів у процесах адаптації англійського лексикону до умов функціонування в Австралії. Для цього передбачається виконати такі **завдання**: проаналізувати адаптацію соціолектизмів за допомогою морфологічної та семантичної деривації, трансформацій у конотативному компоненті значення; розглянути поповнення фразеологічного фонду англійської мови Австралії за рахунок арготизмів та австралійських інновацій на їхній основі; визначити чинники, що сприяли збереженню і подальшій адаптації одиниць трансплантованого арготизму.

Об'єктом дослідження є англійська мова Австралії, а **предметом** вивчення – австралізми, утворені на основі британських арготизмів, та британські соціолектизми, збережені в англійській мові Австралії.

Матеріалом дослідження слугують соціолектизми (855 одиниць) та австралізми, які виникли на їхній основі (240 одиниць). Як **джерела матеріалу** використано автентичний глосарій [11] та авторитетний регіональний словник [4].

Австралійські інновації на основі трансплантованих арготизмів тематично різноманітні: ‘Людина’ (35,0 %), ‘Дії’ (18,0 %), ‘Протиправна і нечесна діяльність’ (12,0 %), ‘Різне’ (7,0 %), ‘Побут’ (6,0 %), ‘Природа’ (6,0 %), ‘Закон і покарання’ (5,0 %), ‘Професійна діяльність’ (5,0 %), ‘Відпочинок’ (3,0 %), ‘Простір’ (3,0 %). Перенесені складники арготизму та похідні від них в англійській мові Австралії (далі – **АвА**) виявилися найбільш “придатними” для вербалізації знань і уявлень про людину як істоту соціальну. Отже, арготизми, які увійшли до складу австралійської англосмовної картини світу, співвідносяться переважно із тими ж сферами, що перебували в центрі уваги носіїв картини світу в британському арготизмі (Пор.: ‘Протиправна і нечесна

діяльність' (37,6 %), 'Побут' (20,4 %), 'Людина' (14,9 %), 'Закон і покарання' (8,9 %), 'Дії' (7,6 %), 'Абстрактні поняття' (3,6 %), 'Спілкування' (3,2 %), 'Різне' (2,3 %), 'Відпочинок' (1,5 %)).

Частина арготизмів було трансплантовано в АВА без змін на мікро- або макрорівні семантичної структури (*chatty* "lousy", *gammoner* "a man who is ready at invention and always has a flow of plausible language", *prad* "a horse" тощо). Так, наприклад, значення арготизму *to shake* "to steal, to rob" збереглося в АВА: "He heard the prisoner boast of having given the flour bag a '*shaking*', and it was then discovered that a considerable quantity of flour had also been stolen ..." (тут і далі курсив наш – Н. Ж.); "Jerry had unblushingly declared that he himself had '*shaken*' the horse ..." [цит. за: 4, с. 575].

Арготизми адаптувалися в АВА шляхом морфологічної та семантичної деривації, а також фразеологізації значення.

Розглянемо адаптацію соціолектизмів в АВА за рахунок морфологічної деривації. Найбільш продуктивними виявилися такі способи:

- суфіксація (*to gaff* "to gamble with cards, dice, etc.", "to toss up" > *gaffing* "gambling", *to rush* "to occupy by a rush (esp. of gold-miners)" > *rusher* "one who takes part in a rush to a new goldfield", *square* "fair, upright, and honest" > *squarie* "a young woman, a girlfriend" тощо);
- словоскладання (*flash* "done to be taken notice of" > *flashjack* "a man whose behaviour or dress is characterized by flamboyance and showiness; a 'swell'", *flat* "a gullible person or dupe, esp. a recent immigrant" > *flat-catching* "indulging in sharp practice" тощо);
- конверсія (*chat* > *to chat*, *to ring-in* > *ring-in*, див. значення нижче);
- скорочення (*crabshells* "shoes" > *crabs* "a pair of boots");
- лексикалізація словосполучень (*lag* "a convict who has been transported to a penal settlement in Australia, any convict" > *the land of lags* > *lags' land* > *Lagsland* "Australia"; *to carry the swag* "to be the bearer of the stolen goods to a place of safety" > *swag-carrier* "one who carries a swag; an itinerant worker, esp. one in search of employment, who carries a swag; a tramp".

Шляхом морфологічної деривації активно утворювалися похідні на позначення, зокрема, людини за професією або родом занять (*brand faker* "a person who changes the brand on a stolen beast", *swaggie* "an itinerant worker who carries a swag" тощо), роду діяльності (*swagging* "carrying one's swag, travelling as a swagman" тощо), артефактів (*swag cover* "a waterproof cover for a swag", *swag strap* "a strap with which a swag is held together and secured to the bearer" тощо). Як бачимо, деривати на основі арготизмів використовувалися переважно для найменування соціальних явищ, тобто антропоцентру австралійської англомовної картини світу.

Адаптація арготизмів здійснювалася більшою мірою за рахунок суфіксальної моделі [Root + (Root) + Suffix], яка інкорпорувала афікси з такими значеннями:

- процесуальним – *-ing* (*swag-carrying* "travelling as a swagman", *rushing* "stampeding" тощо);
- агентивним – *-er* (*bolter* "a runaway convict", *flatcatcher* "a magsman, one who cheats on gullible people" тощо);
- демінутивно-експресивним – *-ie*, *-y* (*covie* "a man, a 'bloke', or 'chap', an affectionate mode of address", *chummy* "a recently arrived immigrant", *scrummy* "a threepenny piece, thrummer" тощо).

Меншою продуктивністю характеризуються суфікси із абстрактним значенням: *-dom*, *-ise*, *-ism*, *-ness*, *-oh*, *-ship*, *-ster* (*lagdom* "the convict period", *lairise* "behaviour, typical of a lair", *new chumism* "behaviour which is characteristic of a newly arrived, and therefore inexperienced, immigrant; an instance of this", *lairiness* "the manner of wearing flashy, showy, socially unacceptable clothes", *rush-oh* "an exclamatory call, announcing the discovery of a new goldfield", *new chumship* "the condition of being a new chum", *sly-grogster* "one who sells alcoholic liquor without a licence").

Поодинокими є інновації, структура яких містить суфікси зі значенням 'тотожності' – *-like* (*swaglike* "in the manner of a swag, resembling a swag"), 'відсутності чого-небудь' – *-less* (*swagless* "without money or possessions").

Адаптація арготизмів в АВА відбувалася також шляхом конверсії, що діє за принципом "вільно спрямованого імплікаційного асоціювання концептів речей і ознак" [3, с. 445]. Австралійські інновації на базі арготизмів утворювалися за такими моделями:

- а) [N_{об'єкт} → V_{дія над об'єктом}] *chat* "a louse" > *to chat* "to remove lice from (one's clothing or person)", *swag* "the collection of possessions and daily necessities carried by one travelling, usu. on foot" > *to swag* "to carry one's swag; to travel as a swagman";

б) [V_{дія} → N_{результат дії}] *to ring-in* “to substitute fraudulently a horse for another entered in a race” > *ring-in* “a fraudulent substitution, esp. of one horse for another in a race”;

в) [N_{носії ознаки, властивості} → Adj_{ознака, властивість}] *lair* “one who displays vulgarity, esp. in dress or behaviour; a show-off, a larrikin” > *lair* “vulgarily flamboyant”, *new chum* “a novice; one inexperienced in a particular activity, occupation, etc.” > *new chum* “inexpert; raw”;

г) [Adj_{ознака} → N_{носії ознаки, явище}] *lagging* “connected with transportation” > *lagging* “a term of penal servitude; a sentence or term of imprisonment”;

д) [Adj_{властивість, якість, ознака} → V_{дія, спрямована на створення властивості, якості, ознаки}] *square* “fair, upright, and honest” > *to square off* “to set matters right; to settle a difference, to conciliate (a person)”.

У процесах словоскладання спостерігаємо наслідування арготичних словотворчих зразків. Австралійські інновації утворювалися за аналогією до транспортованих арготизмів – *his-nabs* (арго) “of a third person: him or himself”, *gill* (арго) “a cove” > *his gills* (АВА) “(jocular) a self-important person”; *woolly-bird* (арго) > *woolly kangaroo*, *woolly-coat*, *woolly-back* (АВА) “a sheep”.

Розглянемо формування австралійських семантичних інновацій на базі перенесених арготизмів.

На макорівні семантичної структури спостерігаємо як її розвиток у напрямках бісемії та полісемії, так і редукцію:

- моносемант > бісемант – *bellowser* “a man transported for his natural life” > “a sentence or term of transportation for life”, “one who serves this”, *sharp* “a gambler, a swindler, a cheat” > “an ex-convict”, “one who exploits the simple or inexperienced” тощо;

- моносемант > полісемант – *lag* “to transport for seven years or upwards” > “to transport (a convict) from Britain to a penal settlement in Australia”; “to sentence (a criminal) to a term of imprisonment”, “to inform against (a person) with the object of securing arrest and imprisonment”, “to inform against (a fellow-prisoner)”, *to plant* “to hide, to conceal” > “to hide (articles, animals, etc.); freq. (esp. formerly) used of stolen goods”, “to conceal oneself”, “of an animal: to settle (another animal, esp. its offspring) in a safe place”, “to salt (a claim); to place (a quantity of the mineral sought) in a mining claim in order to give a false impression of its productivity”, “of an animal: to conceal itself” тощо;

- бісемант > полісемант – *cove* “*emph.* a man, any third person whose name you are either ignorant of, or don’t want to mention”; “the master of a house or shop” > “the owner or manager of an establishment, esp. of a sheep station”, “a man, a ‘bloke’, or ‘chap’”, “an animal”, *plant* “anything hidden”, “the place of concealment” > “smth. hidden, esp. a quantity of stolen goods”, “the hiding-place”, “a salted claim”, “a quantity of the mineral sought placed in a claim” тощо;

- бісемант > моносемант – *to jacket* “to deceive smb. by betraying the confidence”, “to remove a man by underhand and vile means from any birth or situation he enjoys” > “to inform on (smb.)” тощо;

- полісемант > бісемант – *to gammon* “to jest with smb.”, “to amuse with false assurances”, “to praise, or flatter, in order to obtain some particular end”, “to persuade smb. to an act by artful language, or pretence”, “to engage smb.’s attention, while your accomplice is executing some preconcerted plan of depredation”, “to pretend (drunkenness, sickness) for some private end” > “to deceive, fool, or cheat (a person, etc.)”, “to pretend; to feign (illness, etc.)”, *to lumber* “to deposit some property somewhere for present security”, “to retire to any house or private place, for a short time”, “to apprehend” > “to arrest, to imprison”, “to punish judicially” тощо;

- полісемант > моносемант – *to tip* “to give”, “to pay”, “to bribe” > “to bribe”.

Цікаво, що найпродуктивнішою була бісемантизація. Причини, які зумовили таку тенденцію, важко визначити, оскільки бісеманти співвідносилися з різними сферами. Ми можемо лише висунути припущення, що бісемант має найбільш гнучку структуру: бісемія, з одного боку, забезпечує закріплення одиниці в системі, відкриваючи простір для подальшого розвитку значень, а з іншого боку, вона не виключає можливість семантичних втрат у разі такої потреби.

Розвиток семантичної структури супроводжувався активізацією словотворчого потенціалу лексем (наприклад, *sly* (арго) “private, secret” > *sly* (АВА) “illicit, illegal” > *sly-digging* “unlicensed gold-mining, the site of this”, *sly-grog* “alcoholic liquor, sold by an unlicensed vendor”, *sly-grog seller*, *sly-grogster*, *sly-grogger* “one who sells alcoholic liquor without a licence”, *sly-grogger* “an establishment at which alcoholic liquor is sold illegally”, *sly-grog selling* vbl. n., *sly-grogging* “illegal dealing in alcoholic liquor”).

У випадках, коли кількість ЛСВ у структурі залишалася незмінною, одиниці зазнавали трансформацій на семному рівні (наприклад, *brown* “a bad halfpenny” > “a penny”, *yarn* “a story” > “a chat, a discussion”).

Формування семантичних інновацій на базі арготизмів відбувалося також шляхом семантичного зсуву. Семантична деривація цього типу характеризується збереженням вихідної гіперсеми, збереженням семантичного обсягу (кількості гіпосем), заміною диференційної ознаки – гіпосеми вихідного значення (схема 3). Семантичного зсуву зазнали лексеми *flat, jigger, to ring-in* тощо.

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ	гіперсема-1	гіпосема-1	гіпосема-2	гіпосема-3
	↓	↓	↓	↓
	збереження	збереження	збереження	заміна
ПОХІДНА ОДИНИЦЯ	гіперсема-1	гіпосема-1	гіпосема-2	гіпосема-4

Схема 3. Модель лексико-семантичної деривації: семантичний зсув

Проаналізуємо цей механізм деривації на прикладі одиниці *rusher*: “one who takes part in a rush to a new goldfield” > “one who escapes from confinement in a rush”. Вихідне значення містить гіперсеми ‘діяч’ (‘one who does’), гіпосеми ‘дія’ (‘takes part’), ‘образ дії’ (‘in a rush’), ‘напрямок’ (‘to’), ‘місце’ (‘a new goldfield’). Зіставлення семного складу вихідного та похідного значень показує, що дериваційний акт полягає в заміні локативної семи (‘a new goldfield’ > ‘confinement’) та семи ‘напрямок’ (‘to’ > ‘from’).

Адаптація компонентів транспортованого аргю активно відбувалася шляхом метонімії. Залучалися такі метонімічні формули: а) місцево-посесивна (57,0 %); б) результативно-причинна (29,0 %); в) інструментально-спрямувальна (14,0 %) (терміни Л. О. Кудрявцевої [2, с. 96-105]).

Основні різновиди метонімічного переносу за місцево-посесивною моделлю такі:

- а) ‘група осіб / особа > місце, у якому відбувається діяльність групи осіб / особи’ – *school* “a group of people assembled for the purpose of gambling” > “the place where an assembly for the purpose of gambling takes place”;
- б) ‘дія, що відбувається в певному місці > люди, які виконують дію’ – *rush* “a sudden movement of people to a particular place” > “the people who take part in such a movement”;
- в) ‘місце > те, що там знаходиться’ – *rush* “a goldfield to which a sudden movement of people has taken place” > “a newly discovered deposit of gold on a goldfield”;
- г) ‘контейнер > те, що міститься в контейнері’ – *swag* “the collection of possessions and daily necessities carried by one travelling” > “a bed-roll”;
- д) ‘окрема ділянка > ціле місце’ – *peter* “a prison cell” > “a prison”.

Метонімічний перенос за результативно-причинною моделлю відбувався в таких напрямках:

- а) ‘дія-1 > дія-2, яка спричиняє дію-1’ – *to rush* “to make a sudden and violent effort to get into any place, or to effect the exit” > “to cause (cattle, etc.) to stampede”;
- б) ‘дія-1 > дія-2, яка є наслідком дії-1’ – *to rush* “to cause (cattle, etc.) to stampede” > “of cattle: to stampede”.

Розвиток значення за моделлю інструментально-спрямувальної метонімії відбувався так:

- а) ‘дія-1 > дія-2, яка передбачає виконання дії-1’ – *to swag* “to carry one’s swag” > “to travel as a swagman”;
- б) ‘дія-1 > дія-2, способом виконання якої є дія-1’ – *to rush* “to make a sudden and violent effort to get into any place, or to effect the exit” > “to assail by a rush”;
- в) ‘інструмент реалізації дії > дія’ – *tip* “a bribe” > “bribery”.

Адаптація одиниць британського аргю також здійснювалася шляхом метафоризації. Зміна гіперсеми супроводжувалася актуалізацією оцінної, квалітативної або функціональної семи (асоціативної ознаки). Один із компонентів інформаційного потенціала (імплікаціонала) вихідної одиниці переносився до зони змістового ядра (інтенціонала) похідної (цільової) одиниці (схема 4).

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ			ПОХІДНА ОДИНИЦЯ	
інтенціонал		імплікаціонал	інтенціонал	
гіперсема-1	гіпосема-1		гіперсема-2	гіпосема-2
		оцінна, квалітативна, функціональна сема (асоціативна ознака)		↑

Схема 4. Метафоризація лексичної одиниці

Метафоричний розвиток з актуалізацією оцінної семи спостерігаємо на прикладі арготизму *ridge* (арго) “gold” > (АвА) “all right, genuine, ‘dinkum’”. Основу деривації становить асоціативна ознака, пов’язана зі словом у вихідному значенні, – ‘good, valuable’ [4, с. 531]. Подібна метафоризація на основі оцінної семи відбулася і в ході семантичного розвитку лексем *chat*, *new chum* тощо.

Зіставлення семантичної структури *swaggie* “an itinerant worker who carries a swag” і “an object that changes its position constantly” показує, що дериваційний акт полягає в заміні гіперсеми вихідного значення ‘worker’ на гіперсеми ‘object’ і в актуалізації периферійної квалітативної семи вихідного значення ‘changes position constantly’ та її переносі в ядерну гіпосему похідного значення. Метафоричне переосмислення на основі периферійної квалітативної семи становить суть семантичного розвитку одиниць *cove*, *lob* тощо.

Компонентний аналіз структур вихідного та похідного ЛСВ слова *dummy* (“one commissioned to select a block of Crown land on behalf of another not entitled to do so” і “the leading car of a pair of cable tramcars, in which the driver operates the controls”) дозволяє зробити висновок, що дериваційний розвиток характеризується зміною гіперсеми (‘somebody’ > ‘a car’) та актуалізацією функціональної семи вихідного значення (‘performs tasks given by somebody’).

Основою переносу виступали також кілька гіпосем, зокрема, функціональна і квалітативна гіпосеми.

У результаті актуалізації квалітативної та функціональної сем вихідного значення виникли метафоричні значення одиниці *peter*. Компонентний аналіз і зіставлення значень “a box” та “a prison cell” показали, що розвиток відбувся шляхом заміни гіперсеми (‘an enclosure’ > ‘a room’), актуалізації квалітативної семи ‘closed’ та функціональних сем ‘to hold’, ‘to keep’, ‘to restrict the movements’.

У ході семантичного розвитку одиниці *tatts* (“dice” > “(false) teeth”) актуалізувалася квалітативна сема ‘зовнішня ознака’ (‘white’, ‘hard’) і функціональна сема вихідного значення (‘for taking’). Ця ж модель метафоризації задіяна в процесі переосмислення *cracker* “a small loaf served to prisoners in jail for their daily subsistence” > “the smallest imaginable amount of money”).

Заміна гіперсеми вихідних одиниць у ході метафоричних переносів сприяла експресивному забарвленню результативної лексики, актуалізації образності, емотивності. Різноманітність і продуктивність метафоричних і метонімічних моделей у процесі адаптації арготизмів до функціонування в нових умовах є результатом прагнення мовців вийти за межі традиції, норми арго, оскільки формування похідних значень – це свідомий зсув, порушення мовного стандарту.

При адаптації та розвитку складників транспортованого арго в АвА відбулися трансформації не лише в денотативному, але і в конотативному компоненті значення.

Спостерігаємо елевачію (схема 5), пейорацію (схема 6) та іронічне переосмислення (схема 7).

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ	інтенціонал		імплікаціонал
	гіперсема-1	гіпосема-1	гіпосема-2
ПОХІДНА ОДИНИЦЯ	модифікація	модифікація	зміна негативного оцінного модусу на позитивний
	гіперсема-2	гіпосема-3	гіпосема-4

Схема 5. Зміни в конотативному компоненті лексичного значення: елевачія

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ	інтенціонал		імплікаціонал
	гіперсема-1	гіпосема-1	гіпосема-2
ПОХІДНА ОДИНИЦЯ	модифікація	модифікація	зміна позитивного оцінного модусу на негативний
	гіперсема-2	гіпосема-3	гіпосема-4

Схема 6. Зміни в конотативному компоненті лексичного значення: пейорація

ВИХІДНА ОДИНИЦЯ	інтенціонал		імплікаціонал
	гіперсема-1	гіпосема-1	гіпосема-2
ПОХІДНА ОДИНИЦЯ	модифікація	модифікація	іронічне переосмислення
	гіперсема-2	гіпосема-3	гіпосема-4 прихована негативна модальність

Схема 7. Зміни в конотативному компоненті лексичного значення: іронічне переосмислення

Елевації значення зазнав арготизм *to throw off*: (apro) “to talk in a sarcastical strain, so as to convey offensive allusions under the mask of pleasantry, or innocent freedom” > (АВА) “to engage in a provocative banter (= a playful friendly exchange of remarks)”. Покращення конотативного ореолу досягається за рахунок модифікації гіпосеми ‘sarcastical’ > ‘playful’, ‘friendly’. У дієслові *to throw off* місце гіпосем ‘insulted’, ‘upset’ посіла гіпосема ‘angry’. Якщо в картині світу в британському апро одиниця *to throw off* імплікує ‘саркастичність’, то в австралійській англомовній картині світу – ‘дружнє ставлення’.

Пейоративне значення розвинула одиниця *cracker* (apro) “a small loaf served to prisoners in jail for their daily subsistence”. Семантична інновація в АВА *cracker* “the smallest imaginable amount of money”, “a worthless animal” співвідноситься з негативним модусом оцінної шкали, про що свідчить лексикографічний маркер “chiefly in negative contexts”: “... this sort of cracker is a *worn-out* cow – *bottoms* in the cattle world”, “Old cows *pretty much beyond their usefulness* ... are called ‘crackers’”, “I got three hundred crackers in me river paddock ... Y’ c’n have ‘em for nothin’” [цит. за: 4, с. 177]. Аналогічних змін у конотативному компоненті зазнали одиниці *new chum*, *sly*.

Іронічне переосмислення арготизмів *ramp*, *to ramp* зумовлено збереженням актуальності опозиції “свої (злочинці) vs. чужі (правоохоронці)”. В арготичній картині світу лексеми *ramp*, *to ramp* позначали злочинну дію (*ramp* “a robbery by open violence or sudden snatching at smth. and running off with it”, *to ramp* “to rob any person or place by open violence or suddenly snatching at smth. and running off with it”). В австралійській англомовній картині світу за допомогою цих же одиниць позначають поведінку правоохоронців, які в такий спосіб уподібнюються до правопорушників: *ramp* (АВА) “a search made in a gaol of a prisoner’s person or cell”, *to ramp* (АВА) “to search a prisoner or cell in gaol”.

Лексичні одиниці зазнали модифікацій, механізм яких полягає в поєднанні морфологічної та семантичної деривації:

а) метафоризація та основокладання – *cracker* (apro) “a small loaf served to prisoners in jail for their daily subsistence” > *cracker* “smth. very hard” > *shin cracker* (АВА) “very hard, brittle, splintery rock”;

б) усічення основи, ад’єктивізація та метафоризація – *two-bob-in* (АВА) “a collection to which each subscriber donates two shillings” > *two-bob* “small, cheap” > *two-bob* “cheap, of little consequence”.

Транспортоване апро стало потужним джерелом формування англо-австралійської фразеології. ФО в АВА, що мають арготичне коріння (64 одиниці), можна розподілити за такими групами:

- ФО, які не зазнали формально-семантичних модифікацій (*in plant* “in a hiding place”);

- ФО, які зберегли форму, але змінили значення (*to be in it* (apro) “to be an accidental witness to a robbery, etc.” > (АВА) “to take part (in an activity, etc.), usu. with some enthusiasm” тощо);

- австралійські фразеологічні інновації, утворені за аналогією до арготичних ФО (*to be awake to (any scheme / deception / design)* (apro) “to see through or comprehend smth.” > *to be a (full) wake-up (to smb. / smth.)* (АВА) “to be or become (fully) alert to, or aware of, the intentions of a person or the possibilities of a situation”; *to crack a whid* (apro) “to speak or utter” > *to crack a lay* (АВА) “to ‘spill the beans’, to ‘let on’”;

- австралійські фразеологічні новотвори, до структури яких інкорпоровано колишні британські арготизми (*swag* (apro) “a bundle”, “a parcel, a package”, “any booty, except money” > (АВА) “the collection of possessions and daily necessities carried by one travelling, usu. on foot, in the bush”, “a bed-roll” → *cigarette(-paper) swag* “a small swag, so called because of its size and shape”, *horseshoe swag* “a long, thin swag, carried around the neck”, *to shoulder one’s swag* “to take to the road”, *stiff and swagless* “without money or possessions”, *to up swag* “to pack one’s possessions and set out on a journey”, *to hump one’s swag* “to travel on foot carrying a bundle of possessions”, *to swag it* “to carry one’s swag”, “to travel as a swagman” тощо). Ця група ФО кількісно домінує і містить 58 одиниць.

Фразеологізми зберегли прозору внутрішню форму, залишилися важливими асоціативно-смысловими ланками в “лінгвокреативному механізмі вираження” [1, с. 13-14]. Так, до складу ФО *a bolter’s chance* “only a remote chance of succeeding” увійшов дериват від арготизму: *to bolt* “to run away from or leave any place suddenly” > *bolter* (АВА) “a runaway convict”, “an absconder”, “one with only a remote chance of succeeding, an outsider”.

Переважна більшість утворених ФО – метафорично мотивовані фразеологічні зрощення: *pops* “pistols” > *to go off pop* (АВА) “to explode into angry speech”, *to serve* “to maim, wound, do some bodily hurt” > *to give (smb.) a serve* (АВА) “to criticise adversely, to reprimand sharply” тощо.

Сформовані на основі арготизмів усталені звороти є переважно орієнтованими на репрезентацію характеристики поведінки людини, соціального статусу, стилю життя, абстрактних понять, соціокультурних реалій.

Поповнення фразеологічного фонду АвА в результаті метафоричного переосмислення компонентів транспортованого аргю або австралійських інновацій на їхній основі свідчить про спадкоємність семіотичних знаків і демонструє активний розвиток лінгвокреативного мислення представників нової нації, що формується.

Слід зазначити, що в АвА відбувається “відродження” арготизмів на крайній периферії австралійського узусу, наприклад, у кримінальному сленгу. Аналіз реєстру словника [9] показав, що транспортовані арготизми збереглися і функціонують у сучасному австралійському аргю: *beak* “a magistrate” > “a magistrate or judge”, *broads* “cards” > “playing cards”, *cracksman* “a house-breaker” > “a safe-breaker” тощо.

Британські арготизми, адаптовані в АвА, було запозичено також в інші національні варіанти англійської мови, про що свідчить словниковий маркер “Used elsewhere but recorded earliest in Australia”: *to yarn, yarn, to lumber*. Отже, можемо говорити про інтернаціоналізацію австралізмів. Через АвА британські арготизми перейшли на міжваріантний функціональний рівень, поповнили загальноанглійський лексикон (Common English).

Стисло розглянемо основні чинники, що сприяли збереженню та подальшій адаптації одиниць транспортованого аргю.

Терміни на позначення злочинної діяльності поступово виходили із ужитку, і потреба у вербалізації кримінальних понять значно зменшилася, однак соціальна група не могла відразу відмовитися від своїх звичок і цінностей: “The disgraceful practices now going on, such as *ringing-in horses, pulling*, foul riding” [цит. за: 4, с. 534] (*to ring-in* (арго) “to exchange base money for good”, *to pull (up)* (арго) “to accost, stop, apprehend”). В умовах жорсткої боротьби за виживання злочини та обман були “характерними ознаками життя в колонії” [4, с. 158]. Тому впродовж к. XVIII – сер. XIX ст. в Австралії аргю забезпечувало комунікативні потреби значної групи населення.

Арготизми проникали в мовлення різних верств населення, що надалі сприяло закріпленню арготизмів у загальному узусі: “A number of the slang phrases current in St. Giles’s Greek [criminal argot] bid fair to become legitimized in the dictionary of this colony: *plant, swag, pulling up*, and other epithets ... are established ... among all ranks” [6, с. 9]; “No one would be any the worse, except perhaps the North Adelaide ‘*push*’. (*Quiz* notices that this classic word of the larrikins is now being used by our polite society.)” [цит. за: 4, с. 509].

Продуктивність колишніх одиниць аргю на початкових і подальших етапах колонізації пояснюється особливостями соціально-економічних умов життя. Так, арготизм *swag* служив продуктивною базою словотворчої та семантичної деривації в другій половині XIX ст., що зумовлено освоєнням буша (австралійської глибинки, пустелі), поширенням бушрейнджерства (існуванням банд, які складалися із каторжників-утікачів). У XX ст. феномен свегмена – мандрівного робітника – залишався актуальним у зв’язку з економічною депресією в Австралії (див. [8, с. 296-304]). Хоча в другій половині XX ст. продуктивність лексеми *swag* дещо знизилася, похідні на її основі зберегли свою актуальність: “The *swagman* .. rolled his belongings into a bag, which he tied to a *swag-strap* ...”, “A *swagman* is generally patronised ... The *swaggie* learns to encourage this attitude” [цит. за: 4, с. 653].

Збереження компонентів аргю було забезпечено актуальністю соціальної опозиції “свій – чужий”. Як і в арготичній картині світу, дихотомія вибудовувалася за ознакою ‘досвідченість’: “свій” (досвідчений) vs. “чужий” (недосвідчений). Важливим став ‘досвід проживання в Австралії’: “свій” (той, хто має досвід проживання в Австралії) vs. “чужий” (новоприбулий іммігрант, без досвіду проживання в Австралії). Так, інновація на основі арготизму *new chum* позначає “чужого” – ‘новоприбулого іммігранта’ та ‘недосвідченого’: (арго) “a prisoner who has been in confinement for a short time” > (АвА) “a newly arrived immigrant”, “a novice; one inexperienced in a particular activity, occupation, etc.”.

Якщо в арготичній картині світу “чужий”, позначений лексемою *flat*, – це чесна людина, потенційна жертва злочину (vs. “свій” – крадій), то в австралійській англомовній картині світу “чужий” – це новоприбулий іммігрант (vs. “свій” – мешканець Австралії): *flat* (арго) “an honest man”, “the man whom you have a design to rob or defraud”, “a man who does a foolish or imprudent act” > (АвА) “a gullible person or dupe, esp. a recent immigrant”.

ВИСНОВКИ

Отже, хоча більшість одиниць транспортованого аргю залишилася поза межами англійської мови Австралії, збережені лексико-фразеологічні засоби стали потужним джерелом формування австралійської англомовної картини світу. У зв’язку із необхідністю пристосовуватися до нових умов функціонування в стислі строки, аргю забезпечувало значну частину номінативних потреб колоністів. Поодинокі арготизми закріпилися в австралійському варіанті англійської мови без зміни форми або семантичної структури. Решта перенесених одиниць зазнала здебільшого семантичних трансформацій.

Перспективу подальших розвідок становить аналіз участі збережених британських арготизмів та австралійських інновацій на їхній основі у вербалізації базисних і специфічних концептів австралійської англомовної картини світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефиренко Н. Ф. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культуры : монография / Н. Ф. Алефиренко. – М. : Academia, 2002. – 394 с.
2. Кудрявцева Л. А. Моделирование состава языка : монография / Л. А. Кудрявцева. – [2-е изд., испр.]. – К. : Киевский университет, 2004. – 208 с.
3. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики : учебн. пособ. / М. В. Никитин. – [2-е изд., доп. и испр.]. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2007. – 819 с.
4. The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles / [ed. by W. S. Ramson]. – Oxford, Auckland, New York, Melbourne : Oxford University Press, 1997. – 814 p.
5. Baker S. J. The Australian English : An Examination of the English Language and English Speech as Used in Australia from Convict Days to the Present, with Special Reference to the Growth of the Indigenous Idiom and Its Use by Australian Writers / S. J. Baker. – [2nd ed.]. – Sydney : Currawong Publishing, 1966. – xiv, 517 p.
6. Cunningham P. M. Two Years in New South Wales, Comprising Sketches of the Actual State of the Society in That Colony, of Its Peculiar Advantages to Emigrants, of Its Topography, Natural History, &c., &c. : in 2 vol. [Electronic resource] / P. M. Cunningham. – [2nd ed., enlarged]. – London : H. Colburn, 1827. – 336 p. – Vol. 2. – Access mode: <http://books.google.com.ua/books?id=lfxEAAAIAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
7. Laugesen A. Convict Words : Language in Early Colonial Australia / A. Laugesen. – South Melbourne : Oxford University Press, 2002. – xiv, 208 p.
8. Lloyd C. "Poor Naked Wretches" : A Historical Review of Australian Homelessness / C. Lloyd // A History of European Housing in Australia / [ed. by P. Troy]. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – P. 287-305.
9. Simes G. A Dictionary of Australian Underworld Slang / G. Simes. – Oxford, et al. : Oxford University Press Australia. – 1993. – 215 p.
10. Turner G.W. English in Australia / G. W. Turner // The Cambridge History of the English Language : in 5 vol. / [ed. by R. Burchfield]. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – Vol. 5 : English in Britain and Overseas : Origins and Development. – P. 277-327.
11. Vaux J. H. A New and Comprehensive Vocabulary of the Flash Language [Electronic resource] / J. H. Vaux. – New South Wales, 1819. – Access mode : <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600111.txt>
12. Wilkes G. A. Exploring Australian English : Publications for the Australian Broadcasting Corporation / G. A. Wilkes. – Sydney : ABC Enterprises, 1986. – 96 p.

УДК 811.111:811.512.162

ВИДЫ СИНТАКСИЧЕСКИХ ПОВТОРОВ (НА МАТЕРИАЛЕ АНГЛИЙСКОГО И АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ЯЗЫКОВ)

Исрафилова Г.Ф., преподаватель

Азербайджанский университет языков

В данной статье на материале английского и азербайджанского языков широко рассматриваются синтаксические повторы, роль простых и сложных повторов в создании художественного текста. Также определяется разница между синтаксическими и лексическими повторами, их использование в тексте и их особенности.

Ключевые слова: синтаксис, лексика, повторы, параллелизм, текст